

PORUKE I DEČJE ŽELJE U KNJIZI „PRIČAM TI PRIČU“, DUŠKA RADOVIĆA

Istorijski pregled srpske književnosti za decu

Književnost za decu može se posmatrati u svom istorijskom razvoju i to kao usmena i pisana, umetnička književnost. U usmenoj književnosti mnoge forme ne mogu biti jasno razgraničene na književnost za odrasle i dečju književnost, pošto su kroz istoriju potrebe za duhovnim sadržajem zadovoljavale i jedne i druge. Mogu se izdvojiti uspavanke, lazaljke, tašunaljke, razbrajalice, brzalice, brojalice, šaljive pesme i bajke, kao vrste usmene književnosti.

Umetničku književnost za decu, uslovno možemo posmatrati kroz tri evolutivna perioda razvitka. Prvi period bi hronološki obuhvatao doba prosvetiteljstva pa do Prvog svetskog rata, druga faza bi bila između dva svetska rata, a poslednja od Drugog svetskog rata do danas.

Začeci razvoja pisane umetničke književnosti za decu vezuju se za period prosvetiteljstva. Ideja koja je u osnovi imala zdrav razum i odnosila se na nauku, umetnost, filozofiju, širila se Evropom 17. i 18. veka, a u Srbiji obuhvatala i početak 19. veka. Posebna pažnja se poklanjala vaspitanju i obrazovanju mladih. Vaspitne i obrazovne crte u književnosti, upućene mladom naraštaju, kao specifični utilitaristički cilj prosvetiteljstva, ispoljio se kod mnogih evropskih pisaca, Žan Žaka Rusoa, Fenelona i dr.

Dositej Obradović je tipičan predstavnik prosvetiteljskog pokreta u Srbiji. Neumorni putnik koji je u svojim delima, kritikujući zaostalost, neprosvećenost i neobrazovanost naroda, dao ideal novog čoveka razuma. Dositej je svojim radom postavio temelje nove srpske književnosti, a možemo reći i književnosti za decu, koja će tek u delima Jovana Jovanovića Zmaja dobiti svoju pravu afirmaciju. Od izuzetnog značaja je Dositejev prevod Ezopovih „Basni“. Basne su za Dositeja bile omiljena literatura još u manastiru Hopovu. U predgovoru ističe da „ništa nije sposobnije od basne usladiti decu k čitanju, prinuditi k vnanimanju i priviknuti njih k razmišljenju i rasuđenju“ Dositej se bavio učiteljskim radom tokom svog života, te mu je to iskustvo pomoglo da otkrije sve vrednosti ove vrste književnosti u vaspitanju i obrazovanju mladih. U knjizi „Život i priključenje“, autobiografiji, sa elementima avanturističkog romana, Obradović često upotrebljava sintagmu „srpska junost“, što ukazuje da se on obraća omladini i deci, tj. uzrastu kome je i namenjena knjiga. Dositejevo bekstvo od kuće, nepoznati i daleki predeli, egzotočni krajevi, sve su to teme koje pobuđuju dečju maštu i urođenost za pustolovinom. Uz opisivanje doživljaja, pisac često moralizatorskim i poučnim jezikom prati svoje dogodovštine, što ovu književnost čini didaktičkom i poučnom.

U Beču je 1787. godine školski nadzornik Avram Mrazović počeo da izdaje prvu publikaciju namenjenu srpskoj školskoj omladini, pod nazivom „Poučitelni magazin za decu“.¹ Srbi u Vojvodini s kraja 18. i u 19. veku, prateći tokove evropske književnosti, bave se prevodima literature na naš jezik kako bi približili evropsku kulturu svom narodu. U tom periodu nastaju prevodi knjiga za decu i omladinu: „Robinzon Kruso“, Danijela Defoa, „Telemah“, Fenelonov, „Čiča Tomina koliba“, Harijete Bičer, „Grof Monte Kristo“, Aleksandra Dime i dr. Mnogi zaslužni pisci, učitelji i kulturni radnici štampali su

---

¹ Dragoljub Jeknić, *Srpska književnost za decu*, MAK, 1998. Beograd

Kristo“, Aleksandra Dime i dr. Mnogi zaslužni pisci, učitelji i kulturni radnici štampali su dela pedagoške, obrazovne, poučne i druge sadržine namenjene deci.

Izdavačka delatnost sredinom 19. veka kod nas bila je vrlo plodna. Prvi srpski listovi za decu bili su po ugledu na evropske, a najveći broj prevedenih knjiga sa nemačkog jezika.

U ovom kontekstu, moramo napomenuti Jovana Jovanovića Zmaja, kao jednog od najpoznatijih najplodnijih dečjih pesnika druge polovine 19. veka. Savremena kritička misao početke pisane reči za decu i mlade, uglavnom vezuje za njegovo ime. Časopis za decu „Neven“ koji je pokrenuo 1880. godine izlazio je dugi niz godina i bio uređen kao moderan list u kojem su štampani i dečji radovi. Imao je zabavno-vaspitnu ulogu i najviše doprineo razvoju dečje književnosti kod nas. Preko hiljadu pesama koje je Zmaj posvetio deci svrstava ga u najplodnije dečje pisce.

U matičnoj državi, u Beogradu, prvi list „Srpče“ objavljen je 1881.godine. U listovima za decu saradivali su mnogi naši poznati pisci te su ovi časopisi imali izuzetnu umetničku vrednost.

U periodu između dva rata razvija se, uz međuratnu književnost koja je uglavom bila socijalno i angažovano orijentisana, i književnost za decu, koja je već sa Zmajem dobila svoj legitimitet. Ona je već dobila svoj status kao samostalna disciplina, naročito s pojavom romana „Hajduci“, Branislava Nušića, poezijom Aleksandra Vuča, Desanke Maksimović, proze Branka Ćopića. Za ovaj period možemo reći da je bio vrlo plodan u okviru dečje književnosti, promovišući i poeziju i prozu.

Posle Drugog svetskog rata u dnevnim listovima „Politika“, „Pravda“ i „Vreme“, postoje dečje rubrike sa štampanim priložima različite sadržine. Tematika posleratnih pisaca je ratna. To je u osnovi socijalna i angažovana literatura. U međuratnom periodu, Aleksandar Vučo se izdvaja svojim poemama za decu koje i pored svoje socijalne angažovanosti unose duh modernizma u našu poeziju pedesetih godina. Vučo je obogatio književnost za decu novim temama i stilskim izrazom, stvorivši osnove za dalje moderne tokove.

Duško Radović, život i delo

Dušan Radović (1922 – 1984) je rođen u Nišu. Školovao se u Subotici i Beogradu. Bio je urednik „Pionirskih novina“, urednik Programa za decu Radio – Beograda, urednik na Televiziji Beograd, glavni urednik lista „Poletarac“, a kao novinar je radio na radio stanici Studija B.

Opus kojim se bavio vrlo je širok i obuhvata poeziju, prozu, radio scenske tekstove, filmske scenarije, aforizme, humoreske, prikaze.

Objavio je knjige za decu: „Poštovana deco“, 1954; Pričam ti priču, 1963; „Poštovana deco“ (izbor),1968; „Vukova zbirka“, 1971; „Dokolice“,1972; „Igre i igračke“ (izbor), 1979. Pisac je sačinio i izbor svojih tekstova, objavivši ih u četiri knjige 1983. pod nazivima: „Ponedeljak“, „Utorak“, „Sreda“, „Četvrtak“. Dobitnik je značajnih nagrada za književnost za decu.

Pored njegovog rada u oblasti dečje književnosti, Radović je ostao u sećanju generacijama koje su svako jutro na Studiju B slušale njegove aforizme. Izuzetan satiričar kova Radoja Domanovića, kroz aforizme i različite teme koje su ti aforizmi obuhvatali, ispoljio se njegov brilijantni um u zapažanju svakodnevnih problema

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI, DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com